

Málið hevur skund - sáttamáli fyri 3 ting

Oddagrein

VERULIGA startskotið til eina føroyska oljuvinnu varð loyst av, tá danir fyrst í 90-unum gingu við til at lata føroyingum rættin til rævni í undirgrundini. Tá høvdu føroyingar samráðst við danir síðani miðskeiðis í 70-unum um eina loysn í hesum fyri Føroyar so tydingarmikla máli. Í hesum tíðarbili hópaðu umsóknirnar frá altjóða feløgum um loyvi til kanningar á føroyska landrunninum seg upp á borðinum hjá lögmanni í Tinganesi. Tá tað so gjordist greitt, at danir góðtóku, at føroyingar eiga rættin til møguleg rævni í undirgrundini. fór maskinan í gongd. Frá føroyskari síðu varð skjótt verið at, sett varð út í kortið frá politiskari síðu og nevndir vórðu settar at fyrireika bæði forkanningar, oljulooggávu ol.

NÚ vit eru um at fara úr 90-unum og inn í eina nýggja öld er enn eingin borur settur í undirgrundina. Onkur heldur helst, at tað er gingið alt ov seint, onnur halda, at vit hava havt brúk fyri neyðugu tíðini at fyrireika okkum væl og virðiliga. Helst eru báðar hesar útsóknir sannar. Men veruliga orsøkin til, at málið líkasum er komið í drag, er óloysti marknasurningurin. Ósemjan við bretar um markið millum londini hevur sett ein kila inn í hjólini, sum annars fóru at mæla so væl fyrru helvt av 90-unum. Nú sýnast so at vera útlit fyri, at marknatráttin verður loyst, soleiðis at meiri ferð aftur kann setast á. Tað ljóðar, at ein avtala verður undirskrivað kanska í hesum mánaðinum ella í apríl. Og tess fyrr tess skjótari kann skjótt verða settur á arbeiðið uppá 1. útbjóðingina. Oljumaðlaráðharrin segði í tinginum herfyri, at so skjótt henda avtala varð undirskrivað, fór hann at seta øll segl til fyri at fáa ferð á arbeiðið við útbjóðingini.

TAÐ er greitt, at málið nú hevur skund. Tí ein marknasáttmáli skal jú góðkennast bæði á lögtingi, á fólkatingi og í bretska parlamentinum. Seinasta freist at leggja mál fyri tingið er útrunnin, men møguleiki er at fáa mál við seinni, um 17 tingmenn atkvøða fyri tí. Fólkatingið fer til hús 5. juni og kemur ikki saman aftur fyrr enn í oktober. Sum skilst skal slíkur sáttmáli ikki til víðgerðar í bretska parlamentinum men bara leggjast fram og so góðkennast. Eingin ivi er um, at okkara fólk og bretska embætisfólkini gera alt tæy kunnu fyri at fáa sáttmálan kláran, so hann kann leggjast fyri tingini í næstu framtíð. Vit kunnu so bara vóna, nú tað eru gingið so nógv ár við at loysa hesa trætu, at sluttspurturin verður góður, og at báðir partar koma á mál í senn.

Sosialurin

Lesarabrøv

Neyðugt at leggja øki burturav til snellu

Skal snellubátunum verða liv lagað, verður tað neyðugt at øki verða sett av til snelluna burturav at royna á.

Sum stóðan er, fær snellan ikki fríð at royna fyri linubátunum.

Vit vita, at har sum linan hevur verið, ber ikki til at fiska við snellu í minst eina viku aftaná.

Tað er ikki langt síðani, at vit vóru á eini leið eystanfyri, har linubátarnir høvdu verið, men vit fingu bara fyra fiskar allan dagin.

Ti er tað neyðugt, at vit fáa sett nokur øki av, sum bara snellan kann fiska á.

Eg meini eisini, at snellan skuldi havt eitt øki á Føroya Banka, sum bara hon slapp at fiska á.

Allir aðrir reiðskapir eru skildir sundur, bara ikki linan og snellan.

Eg haldi eisini, at snellubátarnir skuldu fingið flogustudulin aftur, tí eitt snellu-loyvi er onki verið, um skal snellan skal fiska saman við linum.

Hesi seinastu árin hevur tørfataskurin bjarga snelluni, men í ár hevur eisini verið eitasøtt við tørfataski.

Eisini Froyanes er ein avleiðing av, at snellan hevur so ringar umstøður. Tí hevði snellan havt betri møguleikar, høvdu menninir aldrin farið í holt við Froyanes-ætlanina.

Eg ivist heldur ikki í, at tað er bankatøskurin, teir eru uti eður. Tí mugu vit fáa øki á Bankanum, sum linan

ikki sleppur at royna á.

Tað, at snellan hevur so ringar umstøður, er ikki bara tí at snellan ikki hevur øki fyri seg sjálva at fiska á.

Hetta er eisini ein avleiðing av, at fiskidagaskipanin er sett í verk.

Fiskidagaskipanin fullkomiliga oyðdreppur stovnar. Tá var kvotaskipanin frægari, tí tá ið hon var í gildi, fingu vit 180 tons, men nú drepa vit ikki livandi. Heldur ikki um várið hava vit dripið livandi.

Og nú fiskidagaskipanin er í gildi, verður tað kanska ikki nógv ár, aðrenn stovnararnir eru niðri á 0.

Í kvotaskipanini skuldi hvør bátur havt eitt ávíst tonsatal. Tí tað hevði gjort

tað alsamt rúmligari á grunninum, so hvørt sum bátarnir blivu lidin við sína kvota.

Tað kundi eisini verið so at bátarnir sluppu at fiska fyri eitt ávíst virði, og so skuldu teir gívist.

Høvdu vit fyra mans á okkara báti, kunnað fiska fyri einar 2 milliónir, var tað ein ársinntøka.

So hevði tað verið javnari býtt millum skipini. Nú er tað næstan frítt og at tann vinnur, sum sterkastur er.

Tað er heldur ikki rætt, at tað er ein samd vinnu, sum mælist til kvotaskipanina, tað eru nakrir fáir, teir sum sterkastir eru.

Finnur Egholm,
Eiði

TKST stevnt Tórshavnar býráð

Tórshavnar Kommunala Starvs- og Tænastumannafelag vil hava skil á viðurskiftunum hjá vikuskiftisavloysaranum í Svimjuhýlinum

Nevndin í Tórshavnar Kommunala Starvs- og Tænastumannafelag hevur nú skipað seg, aftan á aðalfundin ið var 24. feb.

Tveir nevndarlimir stóðu fyri vali: Kartni Ravnsfjall, ið var afturvaldur og Signa Hammer, ið ikki stillaði upp aftur. Í hennara stað var Barbara Petersen vald.

Nevndin hevur skipað seg soleiðis: Kartni Ravnsfjall, formaður, Johan Christiansen, næstformaður, Alma Hansen, skrivari, Michael Jacobsen, kassameistari og Barbara Petersen, nevndarlimur.

Viðv. málinum um leiðaran fyri skattakærunevndina hevur Tórshavnar Kommunala Starvs- og Tænastumannafelag góðtikið, at hesin hevur innlimað

seg í Búskapar- & lögfrøðingafelagið, BLF hevur eisini fyri felagnum váttað, at hesin, sum limur í teirra felag ikki fær møguleika at taka upp annað arbeiði, enn tað hann dagliga fæst við. Harumframt hevur TKST í skrivi heitt á BLF um at geva TKST fráboðan, um hesin ella býráðið limað hann úr teirra felag.

Teinum øðrum stríðsmálið millum TKST og býráðið hevur felagið valt at stevna Tórshavnar býráð. Talan er um krav um, at vikuskiftisavloysarnar í Svimjuhýlini ikki fáa útgoldið vaktargjöld, sum teir eiga smb. sáttmála. Felagið hevur áður roynt at fingið avgreitt málið á fundi við býráðið (har eisini borgarstjórin var til staðar). Men fekk felagið



– Vikuskiftisavloysarnar í Svimjuhýlinum fáa framvegis ikki útgoldið vaktargjöldini soleiðis, sum avtalað er, heldur fúkjefagið hjá teinum, sumst tarvast hjá Havnar kommunu her greitt at vita, at um hesi vaktargjöld skuldu gjaldast, skuldi umtalaði starvsbolkur niður í lonarflokk. Felagið heldur uppá, at hesi starvsfólk skulu verða í 9. lonarbolli, sum ásett í sáttmálanum.

Framvegis fáa avloysarar, ið starvast í Svimjuhýlini ikki útgoldið hesi vaktargjöld. Hetta at starvsfólk undir býráðnum skulu arbeiða fyri vanligu lon leygar- og sunnudagar er væl í trá við serliga starvsþóttikin sum sitandi býráðs-samgonga ynskir at fora. TKST hevur tó valt at stevna býráðnum í hesum máli og krevur, at vaktargjöld verða goldin frá 1. juni 1995 at galdra, tá skipanin við vaktargjöldum kom aftur í sáttmálan.

Annars kann nevntast at býráðið í skrivi til felagið 8. feb. boðaði frá, at aðrenn innplásringarnar fyri leiðarar fara út í landsstýrið til góðkennningar, skuldi TKST fáa hesar til ummáls. Vit hava nú frætt, at býráðið hevur sent Føroya Landsstýri hesar innplásringar uttan um felagið. Hetta hevur felagið nú sent býráðnum skriv um, har biðið verður um eina frágreiðing, sigur Tórshavnar Kommunala Starvs- og Tænastumannafelag.

Tøkk

Hjartaliga takka við øllum ið sýndu samkenslu og mintust pápa, verpápa, abba og langabba okkara

KNUD ELLEBYE ANDERSEN

Takk til prest, kirkjutænara, sangara og øllum tykkum ið hjálptu okkum á ymsan hátt.

Takk fyri blómur, kransar og gávu annars, og øllum tykkum ið fylgdu honum til hansara seinasta hvíldarstað.

Ein serstøk tøkk til Heimahjálpinu fyri tann anda ið tit hava lagt í arbeiðið hesi seks árin.

Petur, Poul, Beth og Jan

Takk

Takk til øll sum vitjaðu okkum, góvu blómur og gávu á føðingardegnum.

Ein serlig tøkk til Adelaid, Eyðvør og Ketty fyri góða hjálp.

Blíðar heilsanir
Inga og Magnus



Umboð fyri fleiri føroyskar stovnar m.a. Biofar, Heilsufroðiliga Starvsstovuna, Fiskirannsóknarstovuna, Tórshavnar Havn og Oljufyriritinginavórðu við á skeiðinum, sum danska Dong skipaði fyri herfyri.

Vilja tryggja umhvørvið tá byrjað verður at bora

Umboð fyri føroyskar stovnar og myndugleikar hava verið á skeiði hjá danska oljufelagnum Dong fyri at vita, hvussu vit best tryggja okkum og umhvørvið, tá byrjað verður at bora á føroyska landgrunninum

JAN MULLER

Tann 4. og 5. mars skipaði danska olju- og gassfelagið DONG fyri einum skeiði fyri umboðum úr Føroyum um umhvørvi, trygd og dygd (kvaliteti). Skeiðið varð hildið á høvuðsskriv-

stovuni hjá DONG í Hørsholm á Selandi. Úr Føroyum vorðu umboð fyri Biofar, Heilsufroðiliga Starvsstovuna, Fiskirannsóknarstovuna, Tórshavnar Havn, Brennistøðina á Hjalld, Oljufyriritingina, The Faroes Partnership, Gronlands

Rástofdirektorat og Nuna-oil. Eisini Bartal Højgaard, sum lesur jarðfrøði og sum í lotuni er trainees hjá Dong var við.

Tað er ikki óvanligt, at oljufelag skipa fyri skeiðum, ráðstevnum og seminarum fyri føroyingum og

sum oftast í Føroyum. Herfyri skipaði Phillips Petroleum fyri áhugaverdum seminari í Havn, ið m.a. snúdi seg um akuttu støðuna á altjóða oljumarknaðinum við lágum prísnum.

DONG, sum er partur av oljusamtakinum The Faroes

Partnership, har eisini føroyska oljufelagið Atlants Kølvetni er við, hevði valt at bjóða umboðum fyri føroyskar stovnar, sum koma at hava eitt hvørt tilknýti til eina komandi oljuleitning við Føroyar.

Byggja ikki fullveldi á olju

-Vit fara ikki at byggja fullveldið á oljuna. Meina vit nakað við at fáa vinnulívinum meira enn eitt bein at standa á, tá er tað ikki ein vinna, sum avloysa blokkir men harafturímóti fleiri vinnur, sum skulu geva sitt ikast. Tí mugu vit ansa eftir, at oljan ikki bara verður ein nýggjur blokkur, sum vit gera okkum bundin av sigur Hogni Hoydal, sum fegin sær eitt alment orðaskifti um ávirkanina ein oljuvinna kann fáa á mentanina og samfelagið

JAN MULLER

Hogni Hoydal visir á, at har eru tvey ting í oljuvinnuni, sum vit eiga at geva gætur. Tað eina eru tær inntøkur vit kunnu fáa í móguligum avgjöldum, royalties ol. Har mugu vit hava eina heilt greiða löggávu um, hvat pengarnir verða brúktir til, eitt nú at tær ikki verða brúktir til at hita búskapin upp við ella til stundning til órentablar vinnur.

Hin parturin er so, hvørja

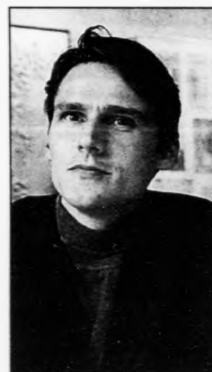
ávirkan oljuvinnan fær á føroyska samfelagið. -Har siggi eg stórar vandar: hvat hendir um ein ikki er vitandi um, hvønn tyding henda vinnan fær fyri struktúrini á arbeiðsmarknaðinum, drenar henda nýggja vinna arbeiðstólk frá øðrum vinnum og hvønn tyding fær hon fyri okkara mentan og búseting?

Hogni Hoydal sigur, at føroyska mentanin hevur hvílt á bygðasamfeløgum.

um. Tað er har identiteturin hjá føroyingum hevur ligið, og tað er har - til kreppan kom - framleiðslan eisini hevur verið.

Spurningurin er, um ein oljuvinna kann koma at midsavna enn meira, eru vit ikki vitandi um henda vanda. Og tá hevur tú tikið tað materiella grundarlagið undan mentanini.

Hogni Hoydal sigur viðari, at vilja vit satsa uppá oljuvinnuna sum eina fram-



Hogni Hoydal, landsstýrismaður í sjálvstýrismálum heldur, at ein móguliga oljuvinna skal bert vera eitt av fleiri beinum, sum okkara framtíðar vinnulív skal standa á.

sum heild av føroyskum vinnulívi, so er vandi fyri, at vit bara standa eftir við nokrum hundrad juppiarum, tá avtornar.

Hogni Hoydal heldur tíðin er komin til, at vit spyrja okkum sjálvi, hvat vit skulu brúka eina oljuvinnu til og tí heldur hann uppskotið, sum er komið fram í fjølmíðlunum, um at skipa fyri eini ráðstevnu í Føroyum um ávirkanina oljan kann fáa á mentan og samfelagið annars, vera sera skilgott.

Hogni Hoydal sigur annars, at um onkur heldur, at hann bert trýr uppá fullveldi, tí móguleiki er at finna olju, so er tað júst óvugt. -Vit fara ikki at byggja fullveldið á oljuna. Henda vinna má ikki gerast ein nýggjur blokkur.

Landsstýrismaðurin sigur seg vera rættiliga argan av, tá tað í tjakinum um fullveldi, eru fólk, sum siga, at nú vit hava fingið eina milliard úr Danmark og vit skulu av við hana, so mugu vit fáa eina milliard onkra aðrastaðni frá inn í skipanina. -Tað er ikki hetta tað snýr seg um. Meina vit nakað við at fáa vinnulívinum meira enn eitt bein at standa á, ta er tað ikki ein vinna, sum skal geva eina mia, men harafturímóti fleiri vinnur, sum skulu geva sitt ikast. Tí mugu vit ansa eftir, at oljan ikki bara verður ein nýggjur blokkur, sum vit gera okkum bundin av.

Landsstýrismaðurin heldur annars, at tað vit hava fyrítikið okkum higartil á oljuokinum og tað sum ikki minst okkara oljuumiting hevur gjørt, hevur verið sera professionelt. -Tað eg sakni er tann samfelagsliga og mentanarliga dimensjónin. Hon hevur verið nevnd í frágreiðingum til myndugleikarnar, men eg havi sakað tað kjakið í fjølmíðlunum millum manna. So eg kann bert taka undir við, at tað kjakið verður sett í gongd skjótast gjørligt.